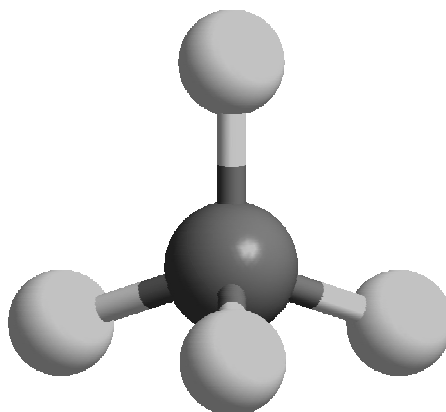

ZVEZA ZA TEHNIČNO KULTURO SLOVENIJE

DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ ZNANJA KEMIJE ZA

SREBRNE IN ZLATE PREGLOVE PLAKETE

Tekmovalna pola za 3. letnik
12. maj 2012

Pred vami je deset tekmovalnih nalog, ki so različnega tipa.

Pri reševanju lahko uporabljajte le priložen periodni sistem in žepno računalo.

Naloge rešujte po vrsti.

Če vam posamezna naloga dela težave, jo prihranite za konec.

To polo odnesete s seboj, vse odgovore vnesite na ocenjevalno polo, ki jo oddate.

Pri reševanju ne smete uporabljati svinčnika in sredstev za brisanje.

Za reševanje tekmovalnih nalog imate na voljo 60 minut.

Veliko uspeha pri reševanju.

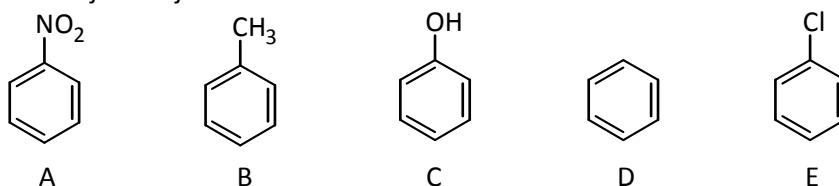
PERIODNI SISTEM ELEMENTOV

	I 1																VIII 18		
	1 H 1,008	II 2										III 13	IV 14	V 15	VI 16	VII 17	2 He 4,0026	1	
2	3 Li 6,941	4 Be 9,0122										5 B 10,81	6 C 12,011	7 N 14,007	8 O 15,999	9 F 18,998	10 Ne 20,180	2	
3	11 Na 22,993	12 Mg 24,305	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 Al 26,982	14 Si 28,085	15 P 30,974	16 S 32,06	17 Cl 35,45	18 Ar 39,948	3
4	19 K 39,093	20 Ca 40,078	21 Sc 44,956	22 Ti 47,867	23 V 50,942	24 Cr 52,996	25 Mn 54,938	26 Fe 55,845	27 Co 58,933	28 Ni 58,693	29 Cu 63,546	30 Zn 65,38	31 Ga 69,723	32 Ge 72,63	33 As 74,922	34 Se 78,95	35 Br 79,904	36 Kr 83,798	4
5	37 Rb 85,463	38 Sr 87,62	39 Y 88,906	40 Zr 91,224	41 Nb 92,906	42 Mo 95,96	43 Tc (98)	44 Ru 101,07	45 Rh 102,91	46 Pd 106,42	47 Ag 107,87	48 Cd 112,41	49 In 114,82	50 Sn 118,71	51 Sb 121,76	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,29	5
6	55 Cs 132,91	56 Ba 137,33	57-71 *	72 Hf 178,49	73 Ta 180,95	74 W 183,84	75 Re 186,21	76 Os 190,23	77 Ir 192,22	78 Pt 195,08	79 Au 196,97	80 Hg 200,59	81 Tl 204,38	82 Pb 207,2	83 Bi 208,98	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)	6
7	87 Fr (223)	88 Ra (226)	89-103 #	104 Rf (265)	105 Db (268)	106 Sg (271)	107 Bh (270)	108 Hs (277)	109 Mt (276)	110 Ds (281)	111 Rg (280)	112 Cn (285)	113 Uut (284)	114 Fl (289)	115 Uup (288)	116 Lv (293)	117 Uus (294)	118 Uuo (294)	7

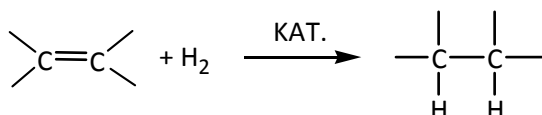
* Lantanoidi	57 La 138,91	58 Ce 140,12	59 Pr 140,91	60 Nd 144,24	61 Pm (145)	62 Sm 150,36	63 Eu 151,96	64 Gd 157,25	65 Tb 158,93	66 Dy 162,50	67 Ho 164,93	68 Er 167,26	69 Tm 168,93	70 Yb 173,05	71 Lu 174,97
# Aktinoidi	89 Ac (227)	90 Th 232,04	91 Pa 231,04	92 U 238,03	93 Np (237)	94 Pu (244)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (251)	99 Es (252)	100 Fm (257)	101 Md (258)	102 No (259)	103 Lr (262)

- Zapišite strukturne formule in IUPAC imena estrov z molekulsko formulo $C_6H_{12}O_2$.
- Katera spojina v paru je bolj topna v vodi? Razložite.
 - propan-1-ol ali oktan-1-ol
 - butan-1-ol ali t-butanol (2-metilpropan-2-ol)
 - propanojska kislina ali butanal
 - etanojska kislina ali metil etanoat
- Zapišite kemijski test, s katerim bi lahko razlikovali med navedenimi pari spojin.
 - benzil alkohol (fenilmetanol) in fenol
 - pentan-2-on in pentan-3-on
 - cikloheksan in cikloheksen
 - butan-1-ol in t-butanol (2-metilpropan-2-ol)
- Alkan z molekulsko formulo C_6H_{14} da po radikalskem kloriranju dva monosubstituirana produkta. Napišite strukturo alkana, monosubstituirana produkta in disubstituirane produkte, ki nastanejo pri nadaljnem kloriranju.
 - Struktura alkana:
 - Monosubstituirana produkta:
 - Disubstituirani produkti:
- Dopolnite spodaj navedene reakcijske sheme.
 - $CH_3CH_2CH_2CH_2I \xrightarrow{KOH(aq)}$
 - $CH_3CH_2CH_2CH_2I \xrightarrow[\text{segrevanje}]{KOH/etanol}$
 - $CH_3CH_2CH_2Br \xrightarrow{KCN/etanol}$
 - $CH_3-\overset{\overset{CH_3}{|}}{C}-Cl \xrightarrow[\text{segrevanje}]{KOH/etanol}$
 - $CH_3CH_2CH_2Br \xrightarrow{NH_3 \text{ (v pribitku)}}$

6. Razvrstite spodaj navedene spojine po reaktivnosti za potek elektrofilne substitucije. Utemeljite svojo odločitev.

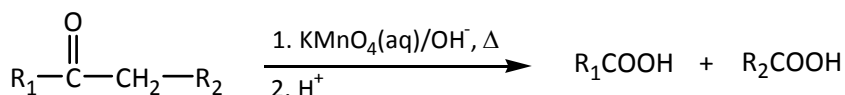

7. Katalitsko hidrogeniranje je adicija molekule vodika ob prisotnosti katalizatorja na dvojno vez.

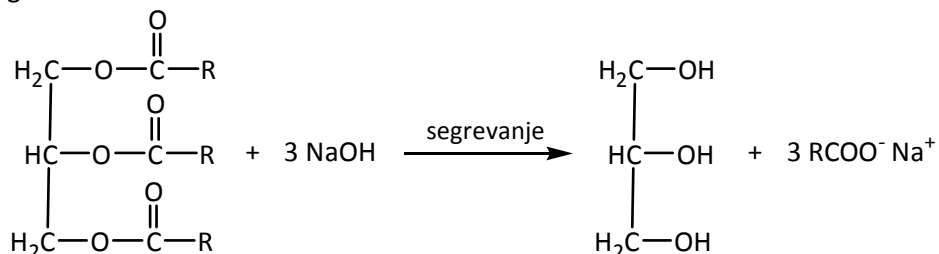
Naloga: Šestčlenska ciklična spojina z molekulsko formulo C_7H_{12} nastopa v štirih izomernih oblikah. Napišite strukture teh spojin, če vodi katalitsko hidrogeniranje teh spojin do istega produkta.

8. Oksidacija ketonov z vročo bazično raztopino kalijevega permanganata vodi do oksidativne prekinitve C–C vezi na eni strani karbonylne skupine. Pri tem nastanejo odgovarjajoče karboksilne kisline.

Naloga: Sintetizirajte iz cikloheksana heksandiojsko kislino.

9. Maščobe so estri glicerola in maščobnih kislin. Bazična hidroliza maščobe vodi do nastanka glicerola in soli maščobnih kislin.

Naloga: Maščoba je zgrajena iz glicerola in nenasičene maščobne kisline z 18 C atomi.

9.1 Koliko dvojnih vezi vsebuje nenasičena maščobna kislina, če smo za 1 mol maščobe pri katalitskem hidrogeniranju porabili 67,2 L vodika pri normalnih pogojih?

9.2 Koliko gramov NaOH potrebujemo za hidrolizo 8,85 g te maščobe?

10. Dopolnite spodnjo reakcijsko shemo. Zapišite strukture manjkajočih spojin.

